

RAZLIKE U PATOLOŠKO KONATIVNIM FAKTORIMA DJECE KOJA MUCAJU

Đurda Vranić

Originalni znanstveni rad

Centar SUVAG — Zagreb

UDK: 376.36

S A Ž E T A K

Testom Cornell index N-4 koji mjeri tri patološko konativna faktora ispitano je 198 roditelja.

Razlika u patološko konativnim faktorima između majki i očeva djece koja mucaju utvrđena je metodom analize varijance varijabli. Postupak je pokazao dosta veliku i statistički značajnu razliku između majki i očeva u asteničnom i konverzivnom sindromu time da su ovi sindromi, posebno astenični, bili nešto jače izraženi kod majki.

I ovo istraživanje pored sličnih prethodnih a i često empirijskih zaključaka upućuje na nužnost aktivnog uključenja roditelja u proces govorne terapije. U praksi to znači nužnost organiziranog rada s roditeljima, kako bi se utjecalo na njihovo ponašanje, što će se direktno odraziti i na uspjeh govorne terapije.

UVOD:

Mucanje je izrazit poremećaj tečnosti govora, a time i verbalne komunikacije. Predstavlja sindrom broja manifestacija i čini se da mu je uzorkom niz različitih faktora. To je razlog što se problemu pristupa kako s različitih znanstvenih aspekata, tako i raznim metodskim postupcima u istraživanju i objašnjavanju mehanizma toga govornog ponašanja. Različiti teorijski pristupi kao i potreba za iznalaženjem svrsishodnosti terapijskih postupaka istakli su kao jedan od problema karakteristike ličnosti roditelja čija djeca mucaju. Aktivnost sub-

jekata u porodičnoj sredini u uskoj je vezi s karakteristikama ličnosti, posebno kada se promatra sa stanovišta međuljudskih odnosa. Karakteristike ličnosti ili konativni faktori odgovorni su, dakle, za naše stavove i modalitete našeg ponašanja. Smatra se isto tako da su i patološki konativni faktori u stanovitoj mjeri odgovorni za naše ponašanje.

U literaturi nalazimo primjere koji pokazuju stanovitu povezanost karakteristika ličnosti roditelja sa stavovima prema djeци koja mucaju. Možemo reći da se najčešće radi o anksioznim roditeljima, brižnim za ispravan govor djeteta i općenito o roditeljima

ma s vrlo izraženim perfekcionističkim tendencijama, posebno s obzirom na govor djeteta. Studirajući ta istraživanja nalazimo najčešće da je majka u središtu vjerojatno zbog intenzivnijeg i trajnijeg kontakta s djetetom. Na testu Travis-Johnson koji je proveo Wilson (1952)¹ majke djece koja mučaju pokazale su znatno veći stupanj agresivnosti, neprijateljstva i jake tendencije tjeskobe. Despert (1946)² je našao da je većina majki dominatorska, prezabrinuta, previše zaštitnička i teži za savršenstvom što se manifestira i u odgoju djeteta.

Imajući u vidu do sada navedene konstatacije može se reći da su pojedini aspekti patološko konativnih faktora od posebnog značenja jer se radi o odnosu između roditelja i djece koja mučaju. Prema tome, karakteristike ličnosti roditelja čija djeca mučaju mogu biti presudan faktor u tretmanu djeteta u porodici.

2. CILJ I HIPOTEZA ISTRAŽIVANJA

Cilj je ovog rada da se utvrdi eventualno postojanje razlika u patološkom konativnim faktorima između majki i očeva djece koja mučaju.

Hipoteza istraživanja glasi:

H₁ — Postoje razlike u patološko konativnim faktorima između majki i očeva djece koja mučaju.

1, 2. Cit. po Sechan, 1970.

3. METODE RADA

3.1. Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika čini 198 roditelja (100 majki i 98 očeva) čija se djeca nalaze na terapiji u Centru SUVAG u Zagrebu. Kriterij je za izbor bio da u obitelji je samo jedno dijete koje muča.

3.2. Uzorak varijabli

Ispitivanje karakteristika ličnosti provedeno je pomoću Cornell indexa N-4 (Momirović, Kovachević 1970). Ovaj je instrument upotrebljen za mjerenje tri patološka konativna faktora, i to faktor astenične reakcije, kao faktor asteničnog sindroma, faktor konverzivne reakcije, kao faktor konverzivnog sindroma i faktor stenične reakcije, kao faktor steničnog ili agresivno-asocijalnog sindroma.

3.3. Metode obrade podataka

Za utvrđivanje razlika u patološko konativnim faktorima između očeva i majki djece koja mučaju primjenjena je metoda analize varijance varijabli.

4. REZULTATI I DISKUSIJA

Pregledom tablice br. 1. može se utvrditi da postoji razlika između majki i očeva u asteničnom i konverzivnom sindromu, dok u steničnom ne postoji statistički značajna razlika.

Tablica 1

Razlike u patološko konativnim faktorima između majki i očeva

Grupa	Broj	XA	SIG	DX	F	Q
<i>Razlike u asteničnom sindromu</i>						
Očevi	98	8.5816	6.9237	1.3708	10.4954	.0014
Majke	100	12.3200	9.0663	1.7770		
<i>Razlike u konverzivnom sindromu</i>						
Grupa	Broj	XA	SIG	DX	F	Q
Očevi	98	5.0000	5.4022	1.0696	6.8116	.0098
Majke	100	7.4500	7.5424	1.4783		
<i>Razlike u steničnom sindromu</i>						
Grupa	Broj	XA	SIG	DX	F	Q
Očevi	98	1.0102	3.3304	.6594	.1716	.6791
Majke	100	4.2200	3.7432	.7337		

Analiza varijance na asteničnom sindromu pokazuje dosta veliku i statističku značajnu razliku između majki i očeva. Aritmetička sredina za očeve iznosi (8.5816), a za majke (12.3200), iz čega je vidljivo da vrijednost aritmetičke sredine kod majki znatno premašuje onu kod očeva, a njihovu statističku značajnost potvrđuje vrijednost F-testa.

Može se reći da je prema dobivenim vrijednostima prezentiranim u tablici, bez obzira na to što postoje razlike između majki i očeva, ovaj sindrom općenito u granicama normale. Kod majki ovaj sindrom je ipak jače izražen, što se može tumačiti na više načina. Najverovatnije je da to proizilazi iz same funkcije majke u odgoju djeteta. Ispitivanja Cattella i Eysencka, kao i drugih autora, upućuju na znatno veću neurotičnost kod žena, što može

također pridonijeti objašnjenju ovog problema. Istraživanje koje su provele D. Paver i B. Teodorović (1976. u DDR) pokazalo je također razlike u sindromu neurotizma u odnosu na spol roditelja mentalno retardirane djece. Majke su u usporedbi s očevima imale znatno više rezultate u svim subtestovima koji definiraju konverzivni a naročito astenični sindrom, što po njima ukazuje na veći stupanj neurotizma majki.

Postupkom analize varijance kod konverzivnog sindroma interesantno je uočiti da dobivene vrijednosti aritmetičkih sredina pokazuju razlike, a vrijednost F-testa potvrđuje njihovu statističku značajnost.

Slično kao kod prethodnog, tako i kod ovog sindroma možemo pretpostaviti da su majke više angažirane ne samo u odgoju i obrazovanju već i u ovom slu-

* XA — aritmetička sredina
 SIG — standardna devijacija
 DX — pogreške aritmetičke sredine
 F — F test
 Q — vjerojatnost

čaju u govornoj terapiji djece. Kako je kod terapije mucanja rad s djecom dugotrajan, pri čemu uspjeh nije brz niti je cilj vidljiv a majke imaju stanoviti osjećaj krivnje, pretpostavlja se da su to razlozi koji su doveli do izraženijeg konverzivnog sindroma kod majki.

Analizom varijance kod steničnog sindroma nije dobivena go-

tovo nikakva razlika u aritmetičkim sredinama između majki i očeva, a prema F-testu nije ni statistički značajna. Dobivene vrijednosti pokazuju da roditelji bez obzira na spol nisu pokazivali reakcije steničnog sindroma (impulzivnost, agresivnost i paranoidne reakcije), a ni međusobno se nisu razlikovali u tom sindromu.

LITERATURA

1. Momirović, K. i V. Kovačević: Evaluacija dijagnostičkih metoda. Republički zavod za zapošljavanje, Zagreb, 1970.
2. Paver, D. B. Teodorović: Patološko konativni faktori i stavovi roditelja prema vlastitom umjereno mentalno retardiranom djetetu, Defektologija, 1976, br. 1-2, 22-32.
3. Sheehan, J. G.: Stuttering: Research and therapy. Harper and Roy, New York, 1970.

DIFFERENCES IN PATHOLOGICAL CONATIVE FACTORS BETWEEN MOTHERS AND FATHERS OF CHILDREN WHO STUTTER

S u m m a r y

The Cornell Index N-4 was administered in a sample of 198 parents of children who stutter. In order to determine the differences between mothers and fathers in three conative pathological factors analysis of variance was applied. The results showed that there are the statistically significant differences between mothers and fathers in the asthenic and conversive syndromes i. e. these syndromes (especially the asthenic one) are more expressed in mothers of children who stutter.

The results obtained point to the need of an organized program of work with parents whose children are included into speech therapy in order to improve the effects of the therapy.